

**Addysg Grefyddol****Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?**

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion, asesiadau athrawon a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

**Cyfeiriadau:** Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol; Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009).

**Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu****CA3 (2016)**

- canran L5+ yr adran yn 85.6% yn 2016 –wedi gwneud cynnydd graddol dros y blynyddoedd diwethaf.
- canran L6+ yn 47.8% ac yn is ar gyfartaledd na'r pynciau allgraidd eraill
- canran L7+ yn 21.1% sy'n cymgaru'n foddhaol a chanran y pynciau allgraidd eraill.
- mae'r bwlch rhwng perfformiad B/M ar L5+(- 25.8%) yn uchel ac yn fwy eto ar L6+.

**CA4**

	2016 (30 disgybl)	2015 (26 disgybl)	2014 (15 disgybl)
A*/A	40%	19%	53%
A*- C	80%	85%	100%
A*- G	100%	100%	100%

- Mae perfformiad y pwnc yn eithriadol o dda ers 3 mlynedd yn CA4.
- Mae'r ganran rhagoriaaeth yn gyson uchel ac yn rhagorol yn 2014 a 2016.

**Safonau medrau llythrennedd, rhifedd, TGCh a meddwl**

1. Canlyniadau CA4 2016 yn dda o fewn y pwnc gyda'r mwyafrif o'r dysgwyr yn gwneud cystal yn y pwnc a mewn pynciau eraill.
2. Mae tystiolaeth o arsylwi gwersi yn dangos fod y dysgwyr yn gwneud cynnydd da o fewn cyfathrebu gyda tasgau asesu CA3 yn dystiolaeth i hyn hefyd.
3. Mae tystiolaeth o arsylwi gwersi a monitro llyfrau yn dangos fod dysgwyr yn gwneud cynnydd da o ran medrau datrys problemau a medrau gwella eu dysgu a'u perfformiad ei hunain.

**Cyfathrebu**

1. Mae safonau darllen yn dda. Mae y rhan fwyaf o'r dysgwyr yn darllen yn dda i'w gilydd mewn parau. Gall y mwyafrif o ddysgwyr ddewis a dethol tystiolaeth er mwyn cefnogi safbwyntiau.
2. Mae'r rhan fwyaf o ddysgwyr yn gwrando'n dda iawn ar yr athrawon ac ar ei gilydd.
3. Gwna'r mwyafrif o ddisgyblion gyfraniadau llafar o ansawdd da iawn yn y dosbarth, gan ddefnyddio'r wybodaeth i bwysu a mesur o fewn dadl neu gwestiwn estynedig.
4. Mae dysgwyr galluog yn ysgrifennu'n ymestynol ac yn dda. Mae rhan fwyaf yn gallu pwysu a mesur eu safbwyntiau yn aeddfed iawn. Mae lleiafrif o ddysgwyr, yn benodol rhai carfannau o fechgyn, nad ydynt yn ymestyn eu hunain

ddigon ac yn yr achosion hyn, er fod y llithr ddarllen a'r dewis a dethol gwybodaeth yn dda, mae lle i wella ar y gwaith sy'n cael ei gyflwyno.

#### TGCh:

1. Mae y rhan fwyaf o ddysgwyr yn defnyddio eu medrau TGCh i gyflawni ystod o dasgau yn CA3 a CA4.
2. Mae llawer o'r dysgwyr yn gallu cywain gwybodaeth o wahanol ffynonellau electronig gan greu cyflwyniadau addas i bwrpas a chynulleidfa, e.e. erthygl, pamffled, PPT.

#### Rhifedd

1. Mae peth dystiolaeth o ddysgwyr yn cael cyfle i wneud defnydd o sgiliau rhif yn eu llyfrau.

#### Materion i gael sylw

##### AGWEDDAU I'W DATBLYGU

- Canolbwyntio ar ddysgwyr galluog a thalentog er mwyn gwthio L6 a 7.
- Cael strategaethau mewn lle i godi safonau bechgyn;
- Datblygu llythrennedd, darllen ac ysgrifennu, gan ganolbwyntio ar y bechgyn.
- Gosod tasgau asesu gyda Meini Prawf Llwyddiant clir ar sut i gyrraedd L7+.
- Parhau i dargedu a chynnal dysgwyr CA3.
- Gweithio efo criw penodol o fechgyn ym mlwyddyn 8 i sicrhau eu bod yn cael bob cefnogaeth i gyrraedd L6+.
- Gweithio i sicrhau fod perfformiad y disgyblion PYD yn cymharu'n well efo perfformiad y disgyblion dim PYD.
- Sicrhau mwy o gyfloedd i ddisgyblion wneud mwy o ddefnydd o'u sgiliau rhif.

Rhagorol		Da	X	Digonol		Anfoddhaol	
----------	--	----	---	---------	--	------------	--

#### Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

**Cyfeiriadau:** [Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol, Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau \(2013\), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 \(2011\), 14-19 \(2009\).](#)

#### Yr addysgu mewn addysg grefyddol: cynllunio ac amrediad o strategaethau

- Mae'r athrawon sy'n gyfrifol am ddysgu'r pwnc yn ymwybodol o ofynion y Cwricwlwm fel a osodir allan yn y *Fframwaith Enghreifftiol ar gyfer Addysg Grefyddol yng Nghymru*, a'r manylebion CBAC ar gyfer TGAU. Maen nhw hefyd yn elwa o hyfforddiant mewn swydd ac yn ymwybodol o'r datblygiadau diweddaraf megis datblygu meddwl, llythrennedd ac asesu ar gyfer dysgu. Yn ddiweddar buddsodwyd amser HMS yn sicrhau fod yna gydweithio o

fewn rhwydwaith bynciol yng Ngwynedd a Môn i sicrhau dealltwriaeth o'r fanyleb TGAU newydd.

- Mae'r athrawes sy'n gyfrifol am CA4 yn aelod o Gymuned Dysgu Proffesiynol gyda chyfrifoldeb am ddewis meysydd i'w datblygu o fewn y pwnc.
- Mae amcanion a nodau dysgu clir a chyraeddadwy yn y cynlluniau gwaith, a chyfeirir at y sgiliau hanfodol yn ogystal â sgiliau addysg grefyddol. Mae'r tasgau yn ddisgybl-ganolog sydd yn sicrhau eu bod yn gallu perchnogi eu dysgu ac ymfalchïo yn hynny.
- Sicrheir bod gwersi yn cychwyn gyda sbardun diddorol sydd yn rhoi y disgyblion ar waith yn syth. Ymhellach i ddiweddu gwersi bydd diweddglo priodol er mwyn i'r disgyblion allu myfyrio ar y wers ac ar y strategaethau dysgu.
- Mae'r dystiolaeth yn y llyfrau gwaith sy'n dangos defnydd cyson o strategaethau asesu ar gyfer dysgu a datblygu meddwl yn gwneud y disgyblion yn ddysgwyr hyderus ac annibynnol.
- Mae hunan-asesu ac asesu cyfoedion trwy ddulliau metawybyddiaeth wedi dod yn arfer pwysig i'r disgyblion ac yn fodd i wella eu perfformiad a hybu myfyrio ar y broses ddysgu.
- Mae'r adran yn cynnig modelau i ddisgyblion ADY i'w cynorthwyo i gyrraedd y safon ddisgwyliedig a gwneud cynnydd. Darperir geirfa a thermau, fframiau ysgrifennu, taflenni gwahaniaethol a gweithio mewn grwpiau gallu cymysg.

#### **Darpariaeth ar gyfer y medrau: llythrennedd, rhifedd, TGCh a meddwl CYFATHREBU**

**Darlennedd:** Mae'r disgyblion yn cael cyfle i ddarllen amrywiaeth o destunau crefyddol ac anllenyddol er mwyn cywain gwybodaeth. Defnyddir strategaethau darllen gwahanol fel sganio, sgimio, craff-ddarllen a darllen pâr i gyflawni hyn. Golyga hyn fod y disgyblion yn gallu adnabod ffyrdd mwyaf addas ar gyfer chwilio am wybodaeth mewn amrywiaeth o destunau.

**Gwaith Llafar:** Trwy waith pâr a grŵp, mae'r disgyblion yn hyderus wrth ymateb yn estynedig ar lafar. Er enghraifft, defnyddient fyrdau gwyn bychain a rhoddant adborth llafar wrth asesu cyfoedion.

**Ysgrifennu:** Yn dilyn HMS ar lythrennedd a'r chwe testun anllenyddol, aethpwyd ati i addasu y cynllun gwaith a chreu cyfleoedd ar gyfer ysgrifennu estynedig e.e.creu pamffled, erthygl, blog, dyddiadur ac ysgrifennu llythyr at ffrind.

Mae y termau pwnc wedi eu harddangos o gwmpas y dosbarth er mwyn sicrhau bod y disgyblion yn ymgyswrtu â hwy ac yn eu sillafu'n gywir.

**TGCh:** Mae'r adran yn darparu cyfleoedd i'r disgyblion ymarfer eu sgiliau cyfrifiadurol a digidol.

**Rhifedd:** Mae'r adran yn cynnig cyfleoedd i ddisgyblion drin data ystadegol yn achlysurol. Mae'r pwnc yn ei hanfod yn defnyddio ffurfiau eraill ar gasglu gwybodaeth yn hytrach na defnyddio rhifedd.

#### **Materion i gael sylw**

- Codi safonau ysgrifennu y bechgyn trwy bwysleisio medrau ysgrifennu.
- Sicrhau cyfleoedd i'r athrawon sy'n dysgu Addysg Grefyddol fel ail bwnc gael cyfle i gyfarfod yn rheolaidd yn yr ysgol.

Rhagorol

Da

x

Digonol

Anfoddhaol

## Addoli ar y Cyd

### Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?

Ydy

Nac ydy

**Cyfeiriadau:** Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010), 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94), Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, Mehefin 2012).

#### Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Mae ansawdd cyfraniadau'r disgyblion i'r gwasanaethau ysgol yn dda iawn. Ceir darlenniadau perthnasol a da.
- Mae Gweinidogion lleol yn cyfrannu i wasanaethau'r ysgol yn achlysurol.
- Mae'r cyflwyniadau yn y gwasanaethau torfol yn gyfoes.
- Mae trefn gwasanaethau dosbarth wedi ei sefydlu pan na fydd disgyblion yn cyd-addoli yn y neuadd. Mae'r elfen ysbrydol yn amlwg yn y darlenniadau.

#### Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Sicrhau cysondeb o o ran disgwyliadau yn y dosbarthiadau cofrestru.

Rhagorol

Da

x

Digonol

Anfoddfaol

Llofnod: *M.Jones* (Pennaeth)

Dyddiad: 21/5/17